

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації **ЯЦЕНКО Вікторії Володимирівни**

на тему:

«Трансформація управління бізнес-процесами міжнародних компаній під впливом глобальної діджиталізації»,

поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини»

За результатами публічної презентації дисертації «Трансформація управління бізнес-процесами міжнародних компаній під впливом глобальної діджиталізації», виконаної аспіранткою кафедри міжнародних економічних відносин Яценко Вікторією Володимирівною на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини», що відбулася на розширеному засіданні кафедри міжнародних економічних відносин ДонНУ імені Василя Стуса (протокол № 28 від 25 червня 2024 р.).

Науковий рівень дисертації відповідає діючим вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, дисертація містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, а саме: розвитку теоретико-методологічних засад дослідження трансформацій, що відбуваються в управлінні бізнес-процесами міжнародних компаній під впливом глобальної діджиталізації та розробці науково-практичних рекомендацій щодо ефективного впровадження автоматизації бізнес-процесів у міжнародних ланцюгах постачань.

Актуальність теми дослідження. На сучасному етапі в глобальному інформаційному суспільстві активно формується новий економічний устрій – цифровий. В світовій економіці активно використовуються переваги діджиталізації, основою якої є інформація, що представляє форму нематеріального активу в рамках суб'єкту господарювання. Активно проходить діджиталізація економічних процесів та проникнення інформаційних технологій в усіх сферах діяльності. В довгостроковій перспективі діджиталізація задає вектор за яким будуть розвиватися економічні системи мікро-, мезо- та макrorівнів. Діджиталізацію можна визначити як сучасний інноваційний етап економічного розвитку, в основі якого знаходиться інтеграція фізичних та цифрових ресурсів у сфері виробництва та споживання, в економіці та суспільстві. Даний етап характеризується новими методами генерування, обробки, зберігання та передачі інформації в усіх сферах людської діяльності. В минулому в окремих інноваційних компаніях цифрова трансформація була пріоритетом, на даний час вона стає масовим явищем, відповідні проекти стають життєво важливими для успіху не тільки певних підприємств, але й регіонів і країн. Новий економічний уклад диктує нові вимоги до формування конкурентних переваг підприємств та ефективних концепцій їх функціонування. Актуальність

питань, пов'язаних з особливостями управління бізнес-процесами підприємства в умовах діджиталізації набуває особливого значення. Виникає необхідність організації діяльності підприємства з врахуванням особливостей переходу на нові принципи цифрової економіки, прогнозування можливих супутніх проблем, а також розробки рішень та пропозицій щодо мінімізації негативних наслідків та посилення основного результату діяльності підприємства. Істотні конкурентні переваги може надати система ефективного управління наявними ресурсами та бізнес-процесами підприємства на основі інноваційних технологій та методів оптимізації бізнес-процесів, які стають важливим інструментарієм управління через постійне покращення процесів та їх оптимізацію.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у науковому обґрунтуванні теоретико-методологічних засад трансформації управління бізнес-процесами міжнародних компаній під впливом глобальної діджиталізації з виокремленням таких елементів наукової новизни:

розроблено оптимізаційну модель впровадження цифрових технологій у управління бізнес-процесами ланцюгу постачань міжнародної компанії, яка дозволяє визначати найкращі значення змінних для досягнення максимального прибутку (економії) завдяки підвищенню ефективності закупівельних процесів, зниженню прямих та непрямих витрат, а також оптимізації інвестицій на впровадження сучасних інструментів електронних закупівель (e-sourcing) та системи Oracle Cloud Procurement;

дістало подальшого розвитку визначення напряму залежності між часткою витрат на дослідження та розвиток у ВВП, рівнем кваліфікації, цифрової конкурентоспроможності та рівнем високотехнологічного експорту, що характеризує сучасну архітектуру глобальних ланцюгів створення вартості та розподіл етапів відтворювального процесу, які фіксують перенесення матеріальної складової у країни, що розвиваються з низькими показниками рівня розвитку економіки знань та цифровізації, в той час, коли розвинуті країни залишають за собою лідерство в інтелектуальних та інформаційних потоках, про що свідчить феномен кластеру 4, в який входять країни з найвищим показником високо-технологічного експорту, проте з низькими позиціями в рейтингах навичок/кваліфікації, цифрової конкурентоспроможності, витрат на дослідження та розвиток, що підвищує значущість цифровізації бізнес-процесів логістики в глобальних ланцюгах постачань з метою зменшення ризиків та невизначеності, підвищення прозорості та ефективності управління;

дістала подальшого розвитку оцінка рівня готовності до впровадження цифрових технологій у глобальних ланцюгах створення вартості міжнародних компаній шляхом проведення експертного дослідження, а саме визначено: високий рівень оцінки очікування суттєвого впливу від розвитку цифрових технологій на глобальну екосистему ланцюжків створення вартості; серед складових глобальних ланцюгів постачання найбільші зміни очікують в сфері управління запасами, логістиці поставок споживачу, аналітиці ланцюгу поставок; серед цифрових технологій, які найбільш широко використовуються

в глобальних ланцюгах поставок, визначено технологію «Track and Trace» (систему відстеження руху продукції по ланцюгу постачання), комп'ютеризацію процесів та смарт-алгоритми; серед найбільш важливих переваг діджиталізації для глобальних ланцюгів поставок визначено оптимізацію витрат, ефективне управління запасами та розширення обслуговування клієнтів; серед заходів, що сприятимуть посиленню позитивного впливу цифровізації на глобальні ланцюжки поставок та зменшенню ризиків, виокремлено інтеграцію цифрових технологій в усі ланцюги глобальних ланцюжків створення вартості, вжиття заходів щодо підвищення ефективності запобігання кіберризикам, підвищення рівня цифрових навичок співробітників на всіх етапах ланцюжка поставок;

дістала подальшого розвитку система важелів механізму забезпечення реалізації стратегії переходу до цифрового ланцюгу постачань (DSC), яка включає: наскрізну діджиталізацію бізнес-процесу, розвиток наскрізних цифрових компетентностей організації, розробку ключових показників ефективності, формування мережі зовнішніх партнерств у сфері забезпечення DSC, розробку дорожньої карти інтеграції старих та нових технологій забезпечення.

Теоретичне значення результатів

Серед нових наукових результатів теоретичного і науково-методичного характеру можна виокремити такі:

– визначення генезису теорії дослідження впливу діджиталізації на трансформації в управлінні бізнес-процесами, а саме визначено, що сучасна теорія трансформації управління логістичними бізнес-процесами під впливом діджиталізації формується на перетині окремих напрямів концепцій глобальних ланцюгів створення вартості, теоретичного підґрунтя концепцій процесного підходу та теоретичного базису дослідження бізнес-процесу логістики як складової ланцюгу постачання;

– систематизацію етапів автоматизації бізнес-процесів, до якої пропонується відносити: визначення цілей автоматизації, визначення цільового процесу, встановлення меж процесу, візуалізацію поточного процесу, визначення можливостей автоматизації, розробку технічного завдання автоматизації, оцінку інструментів та їх можливостей, налаштування автоматики;

– теоретико-методологічні засади впровадження цифрових технологій в управління міжнародними ланцюгами постачання, а саме: алгоритм цифрового переходу у міжнародних ланцюгах постачання, який передбачає на першому кроці розробку стратегії інтегрованого планування глобального ланцюгу постачання, на другому - каскадування міжнародного ланцюгу постачань з метою наскрізної діджиталізації, на третьому - забезпечення прозорості на всіх ланцюжках ланцюгу постачання шляхом формалізації та стандартизації бізнес-процесів, на четвертому - формування нормативної аналітики ланцюга постачання; алгоритм реалізації дорожньої карти цифрового переходу у рамках окремих бізнес-процесів, який передбачає наступну послідовність дій: оцінку поточної зрілості вздовж чотирьох етапів

моделі зрілості та визначення сфери удосконалення, визначення цільового рівня зрілості та бачення ланцюга поставок, що найкраще підтримуватиме обрану бізнес-стратегію, визначення необхідного етапу реалізації та опрацювання його у детальну дорожню карту, розгортання невеликих пілотних проектів із наскрізним масштабом, сегментоване розгортання та розвиток можливостей.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що отримані в процесі дослідження теоретичні результати стали основою для формування рекомендацій щодо трансформації управління бізнес-процесами міжнародної компанії під впливом глобальної диджиталізації.

Основні наукові положення, висновки і практичні результати дослідження впроваджено:

- у діяльність Департаменту міжнародного співробітництва та регіонального розвитку Вінницької обласної військової адміністрації (довідка № 1004/6-2 від 20.06.2024 р.): авторські теоретико-методологічні засади впровадження цифрових технологій в управління міжнародними ланцюгами постачання, а саме: алгоритм цифрового переходу у міжнародних ланцюгах постачання та алгоритм реалізації дорожньої карти цифрового переходу у рамках окремих бізнес-процесів, які було впроваджено під час розробки заходів з реалізації Стратегії збалансованого розвитку Вінницької області на період до 2027 року (Стратегічна ціль 1. Конкурентоздатний регіон на основі інноваційного та сталого розвитку. Оперативна ціль. Інноваційний розвиток регіону);

- у діяльність Громадської організації «Вінницький бізнес клуб» (довідка № 16/03-24 від 12.03.2024 р.): систему важелів механізму забезпечення реалізації стратегії переходу до цифрового ланцюгу постачань (DSC), яка включає: наскрізну диджиталізацію бізнес-процесу, розвиток наскрізних цифрових компетентностей організації, розробку ключових показників ефективності, формування мережі зовнішніх партнерств у сфері забезпечення DSC, розробку дорожньої карти інтеграції старих та нових технологій забезпечення;

- у діяльність ТОВ «Галфрост» (довідка № 120/1 від 01.03.2024 р.): оптимізаційна модель впровадження цифрових технологій в управління бізнес-процесами ланцюгу постачань міжнародної компанії, яка дозволяє визначати найкращі значення змінних для досягнення максимального прибутку (економії) завдяки підвищенню ефективності закупівельних процесів, зниженню прямих та непрямих витрат, а також оптимізації інвестицій на впровадження сучасних інструментів електронних закупівель (e-sourcing) та системи Oracle Cloud Procurement;

- у діяльність компанії KRAMP (довідка №06032024 від 06.03.2024 р.): використано систематизацію етапів автоматизації бізнес-процесів та оцінку рівня готовності до впровадження цифрових технологій у глобальних ланцюгах створення вартості міжнародних компаній, які було розроблено із застосуванням методу експертного дослідження

Результати досліджень також використовуються в навчальному процесі

Донецького національного університету імені Василя Стуса при викладанні навчальних дисциплін «Міжнародний стратегічний менеджмент», «Актуальні проблеми МЕН в умовах Індустрії 4.0 (Topical issues of IER under Industry 4.0)» (довідка № 220/01-13/01 від 21.06.2024 р.).

Всі отримані наукові результати дисертації опубліковані, апробація результатів є достатньою. Зміст основних положень дисертаційної роботи викладено у 8 наукових публікаціях (з них 1 стаття в науковому журналі, що входять до міжнародних наукометричних баз, 4 статті у фахових наукових виданнях, 3 – тез доповідей і матеріалів конференцій).

Фахові статті в наукових журналах, що входять до міжнародних наукометричних баз:

1. Mykhaylo Oryekhov, Dariia Zelinska, Vladyslav Hirdvainis, Victoria Yatsenko, Valerii Mytsenko. Managing the intellectual potential of global value chains in the context of digitalization challenges. *Business Management*. 2024. Issue 1. pp. 101- 113. URL: <https://bm.uni-svishtov.bg/title.asp?title=2969> (**Scopus**)

Особистий внесок здобувачки: розробка концепції експертного дослідження щодо готовності до діджиталізації глобальних ланцюгів вартості, а також аналіз отриманих результатів опитування експертів

Статті у наукових фахових виданнях України

2. Яценко В.В. Аналіз світових тенденцій діджиталізації глобальних ланцюгів поставок. *Економіка і організація управління*. 2023. № 1. С. 190 –195. URL: <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/13901>. – DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2023.1.19>

3. Яценко В.В. Трансформаційні процеси у глобальних ланцюгах створення вартості під впливом діджиталізації. *Економіка і організація управління*. 2022. № 3. С. 114-124 URL: <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/13934>. DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2022.3.12>

4. Яценко В.В. Діджиталізація – сучасний фактор розвитку бізнес-процесів. *Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка»*. 2022. № 2. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2022/202.pdf

5. Яценко В.В. Управління бізнес-процесами міжнародних компаній: концептуальні засади, принципи та виклики. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 1. Том 2. С. 161-166. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/?p=11987>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

6. Яценко В.В., Орехова Т.В. Генезис теорії дослідження глобальних ланцюгів створення вартості. Праці XXI Міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Управління розвитком соціально-економічних систем: глобалізація, підприємництво, стале економічне зростання» (2 грудня 2022 р., м. Вінниця). Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2022. Т.2 С. 229-231

7. Яценко В.В. Теоретичні підходи до управління бізнес-процесами міжнародних компаній. Проблеми розвитку соціально-економічних систем в національній та глобальній економіці: Праці XXII Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених (18 квітня 2022 р., м. Вінниця). 2022. Т.2. С. 177-179.

8. Яценко В.В. Моделі диджиталізації глобальних ланцюгів поставок. Проблеми розвитку соціально-економічних систем в національній та глобальній економіці: Праці XXIII Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених (21 квітня 2023 р., м. Вінниця). 2023. Т.2. С. 61-64.

Науковий рівень дисертації відповідає вимогам п.13 Порядку присудження ступеня доктора філософії – всі наукові результати, що виносяться на захист і висвітлені у дисертації, одержані особисто здобувачем. Дисертаційна робота є самостійно виконаною кваліфікаційною науковою працею.

Дисертація **ЯЦЕНКО Вікторії Володимирівни** відповідає вимогам пп. 6, 7, 8 і 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії до дисертацій та наукових результатів на здобуття наукового ступеня доктора філософії та може бути представлена до публічного захисту на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 29 «Міжнародні відносини» за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини».

Голова засідання:

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри міжнародних
економічних відносин

Марина САВЧЕНКО

Пис Марина Савченко засвідчую

КАДРІВ
САВОЛЮК
27.06.2024